

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

Nr. 4

13. oktoobril 1937

VI aastakäik

Riigiraamatukogu.

Jä.....

Täna lugege:

1. Meie laureaadid
2. KUTT SULE JUTUSTAB
3. Ohjeldatud Imatral jne. _____

Möödunud aasta eeskujul algab ka tänava

KOOLIDE VÕISTLUS
tellimistes.

KOLME SUURE HÕIMU KOHTAMINE

AGU PEERNA

Kompositsiooni koostamisel on kasutatud eesti ja ungari piltpostkaarte ja A. Galleen-Kallela joonistist.

Edgar Leis, 13 a.
Kanepi

EESTILE

L.

Ju pea kaks aastakümmend
möödunud sellest,
kui võitles Eesti sugu.
Veel nüüdki räägitakse tollest
mitu sangarlikku lugu.

Ei nüüd Eestit rõhu pime öö,
ammu murtud võõras võim.
Kõikjal käib nüüd hoolas töö,
millest kosub iga kaim.

Murepilved juba läinud ära
üle suurte mägede,
koju jäänud rahu, õnnesära
helkima me südame.

Paistab ilus särav päike
meie Eesti nurmile,
et ka põllukene väike
kannaks saaki kündjale.

Kosutaja vihmapilve sagnar,
sõua üle Eestimaa,
et saaks iga ilus õiekobar
õrnal ilul õitseda!

Taevaisake sa ise annad
oma õnnistust me kodumaal,
hoolt me riigi eest sa kannad,
ei sa lase vaenlast tema raal'.

MEIE LAUREAATE

- „ÕPILASLEHE“ V LOOMINGUVÕISTLUSE VÕITJAD
- Loominguvõistluse hääletusest võttis osa 806 sedelit

EDUARD EHRLICH
I NALJADES

KALJO MIITER
I ARVUSTUSIS

ANTS VEREV
I VESTEIS

EDUARD EHRLICH: See oli 5. sept. 1924. aastal, kui sündisin süda Mulgimaal, Paistu alevikus, kus elan praegugi. 1932. a. astusin Loodi valla Algkooli, mille lõpetasin käesoleva aasta kevadel. Praegu käin Viljandimaa Kaubanduskeskkooli I klassis. Olen ka Loodi N. K. rühma liige, kus tegutsen kotkana. Huvialadeks on sport ja kirjandus. Olen juba osa võtnud „Õpilaslhe“ I ja IV loomingu võistlustest, kus aga ei tulnud kohtadele.

KALJO MIITER: Olen sündinud 1921. a. aug. 3. päeval. Varasemast lapseast pole mällu sööbinud erilisi mälestusi. Hilisemast ajast mäletan, teiste jutu järgi, et ma olevat „pööraselt“ vara hakanud ajalehti lugema — nii umbes 5-aastasena. Tollest ajast ongi jäänud suur huvi kirjanduse vastu, millele kasvades liitus veel teine — sport. Juba 10-a. oli mul oma „staadion“, kus sportisime omavahel. Esimesed neli kooliaastat õppisin Voldi Algk., säält siirdusin Saadjärve Algkooli 5. klassi. Praegu õpin Tartu 1. progümnaasiumis.

ANTS VEREV: Sündisin 16. juunil 1922. a. Ahja vallas Akste külas. Siin Ahja jõe haljal kaldal veetsin oma lapsepõlve. Nooremast lapsepõlvest pole mul erilisi mälestusi. Kui sain kaheksa-aastaseks astusin Valgesoo Algkooli. Olles selle 1934. a. lõpetanud, läksin üle Ahja 6-kl. Algkooli, kus lõpetasin 2 viimast klassi 1936. a. kevadel. Koolis pühendasin end täie innuga kirjandusele. Ka nüüdseiks lemmikaladeks osutuvad kindlasti kirjandus ja sportimine. Talvel kavatsen sooritada suusaretki Taevaskotta, kus huvitavad mind need kuulsad koopad ja urkad.

ELMAR NOORKUKK I LUULES

Sündisin 16. X 1920. a. Tartus — ja sääln olen elanud tänini. Vaevalt olin vana 5 aastat ja 1 kuu, kui suri mu isa. Kaks aastat hiljem sai minust koolipoiss — astusin Tartu L. 15. Algkooli. Selle 1933. a. lõpetanud, läksin „P o i k a s s e“, kus hakkasin üsna hoolsasti — sportima. Praegugi olen samas koolis, kuigi ta nimi on nüüd Tartu I Gümnaasium.

„Õpilaslhe“ loomingu võistlusil on E. Noorkukk juba varem tõusnud meie laureaate hulka.

Luules

1. E. Noorkukk	—	Enne kui eestlased tulid	992
2. Männimäe (I. Rebane, Tartu)	—	Eesti töötab	713
3. Ellen R. (E. Rõžov, J.-Jaani)	—	Kodu pärnad	527
4. A. Verev	—	Isamaale	361
5. O. Amon	—	Mehised mehed	279
6. L. Reeve	—	Läki laagri	248
7. R. Haav	—	Me hõimude kodu	217
8. E. Kolks	—	Kes see tuli?	194
9. N. Rensner	—	Emadepäeva hommikul	192
10. Must-Albatross	—	Vana märts	173 jne.

Arvustustes

1. K. Miiter	—	V. Nereri „Hookus-pookus“	1302
2. I. Kiilberg (Tallinn)	—	K. Hamsuni „Maa õnnistus“	1271
3. V. Nerer (Tartu)	—	Siimu unistuste riik	961
4. I. Kiilberg	—	Masin	496
5. L. Metsasto	—	Emadepäevaks	403 jne.

ÜLERIIGILISEL VÕIVÕISTLUSEL, millest võttis osa 135 piimatalitust, kõrgeima auhinna vääriliseks tunnustati **Kanepi piimaühing**. Esimesi auhindu jagati 80, 2. auhindu 71 ja kolmandaid 11.

MAAILMAKUULUS VIULIVIRTUOS M. Elman külastas ühes oma saatja V. Padva'ga Tallinna ja andis ka „Estonias“ viiulikontserdi.

TARTU KOOLIDEINSPEKTOR J. LANG siirdus välismaale tutvuma uuenustega ja edusammudega teistes riikides.

Nii külastab J. Lang Helveetsiat, Saksamaad ja Prantsusmaad.

Algas vana metalli kogumine allveelaevade ehitamiseks. Annetajale jagatakse ka mälestusmärke rinnaskandmiseks.

Helsingi üliõpilasteater külastas Tartut, kus etendati Pakkala „Parvepoisse“.

Meie uus laev. Pühapäeval 3. okt. lasti Tallinnas pidulikult vette kaheksas laev, mis senini ehitatud riigi sadamatahastes. „Vastõndinud“ laeva nimeks on „Merepoeg“.

Põhjamaade kodukäsitöö näituser Stockholmis omistati eriti suurt tähelepanu eesti väljapanekuile. Müüdi ära kõik väljapanekud ja saadi ka suuremal arvul tellimisi, mis tulevad hiljem täita.

Kahe esimese matši tulemused SSSR esimaletaja nimele Botvinnik'u ja Lövenfishi vahel on päale teist vooru 1:1.

Malematšide tulemus maailmameistri tiitlile Euve ja Aljechini Hollandis on päale teist mängu 1:1.

ALGAB 12. VÕISTLUSÕPING

Möödunud aastal oli ligi 5000 osavõtjat. Nende päevade sees saadeti kõigile alg- ja täienduskoolidele E. Opetajate Liidu poolt „Lootusringi Juht“ nr. 1, kus oli avaldatud üleskutse 12. võistlusõpinguks.

„Võistlusõpingu juhised teemal „Tee õnnele“ koostas õp. E. Triik. Sisuks on rida jutukesi vastavate ülesannetega. Õpingule järgneb võistluskirjutus 27. märtsil 1938. a.

Eelmiste aastate eeskujul saavad kõik võistluskirjutusest osa võtnud õpilased mälestuslehed, kuna päale selle veel iga kooli edukamaile õpilastele kooli oma määramisel saadetakse auhindu kirjanduse ja väärtuslike esemete näol.

Päale õpilaste saavad sel aastal auhindu ka veel need koolid, kust eriti rohkesti edukalt ja nõuete kohaselt võistlusõpingust osa võeti.

VÄARTSEEBIKS KUJUNENUD!

A. FREDERKING-TARTU

ODAMEISTRIT USUTLEMAS

- KUTT SULE — MEIE ODAFENOMEEN
- MEES, KES 6 KORDA ON PARANDANUD EESTI REKORDI
- SULE JA JURGISE KAHEVÖITLUS ODAS

Hommikul leian odakuulsuse tema igapäevase töö juurest — Tartu Linnapangast. Vabandan ja pärrin, kas töö võimaldab Kutil lühikest vestlust. Õnneks Kutt oli tahtnudki tulla einestama ja nii oli mul võimalus oma uudishimu rahuldada.

Räägib meie suur odameister veidi tagasihoidlikult ega ole ohtu sõnades.

— Millal alustasid sportimist? küsin.

— See oli juba keskkoolis käies. Alul, nooremana, vähem, vanemaks ja suuremaks saades ikka tihedamini hakkasin platsil käima.

— Millal tegid kaasa esimesed avalikud võistlused?

— See oli 1928. a. keskkoolide olümpiaadil. Siis rabasin teha kaasa palju alasid. Noorte oda viskasin tollal üle 55 m, teivast hüppasin 3,36 m, kõrgust 1,71 m, noorte kuuli tõukasini 15,04 m. Kõigil neil aladel tulin esimeseks. Ah ja, — ka kettaheites tulin kahale — aga tagajärke ei mäleta.

— Hiljem oled võistelnud ju ka samadel aladel, aga tagajärjed on läinud üha paremaks.

— Jah, teivashüppes olen ületanud 3,60 m, kõrguses 1,80 m, kuuli tõuganud 14,27 m, ja alles tänavu heitsin ketast 42,03 m.

— Ja kümnevõistluses üle 6300 punkti...

Siin katkestab usuteldav mind kiiresti.

— See pole nimetamisväärne. Kümnevõistlust tegin siis kord kaasa, kui ma polnud veel oma parimas vormis.

— Millal hakkasid harjutama ainult odaheidet?

— Odale spetsialiseerusin Los Angeles'i olümpiaadi eel — 1932. a.

— Missugune võistlus on jäänud meeldivamana Sulle mällu?

— Huvitavamaks ja meelde jäävamaks on mul esimene võistlus — keskkoolide olümpiaad 1928. a. Siis oli platsil kõik uus ja meeldiv, armas. Palju põnevust ja võistlusindu oli siis. Mälestused sellest võistlusest on küll parimad kõigist...

Soe hääletoon saadab neid sõnu. Silmadesse tekib veidi unistav läige, nagu muutub rõõmsamaks ja elavamaks. Ja mul kerkib mõte, et siit, sel-

lest esimesest võistlusest võib Kutt veel kaua ammendada jõudu uuteks pingutusteks.

— Ja konkurentsipinevam võistlus? katkestan tekkinud vaikuse.

Kutt jääb veidikeseks mõttesse, siis satub peagi hoogu:

— See oli Riias. Vist 1929. a. Oli Eesti-Läti maavõistlus. Esikoha pärast oli meil Läti parima — Jurgis'ega — pinev rebimine. Mõlemad olime siis alles küllalt noored võistlejad. Jurgis viskas esimesena ja saavutas 59,25 m. Tollal oli see küllalt hää tagajärg. Mul järgmisena lendas oda ainult tõmmet kümmend sentimeetrit rohkem. Aga järgmise viskega oli Jurgis jälle minust 20 cm ees. Ja niimoodi kõik kuus viset läbi — kord olin mina ees, kord tema, aga ikka kumbki ainult paarkümmend sentimeetrit. Viimane heide oli mul ja sellega sain temast jälle 20 cm ette — tagajärg oli veidi üle 60 m. Nüüd Jurgis tegi lisaheite ja seega väljaspool võistlust viskas minust mööda — jälle 20 cm! Tema tagajärg oli veel uueks Läti rekordiks.

See oli tõepoolest põnev võistlus — algusest lõpuni! Pärastpoole ma enam selliseid pole kaasa teinud, kuigi tagajärjed on paranevad.

— Kellega maailma parimaist oled jõudu katsunud, ja kuidas hindad neid?

— Peagu kõigi parematega olen olnud koos. Kõigepäält sakslane Weimann. Niipalju, kui olen näinud mina teda võistlemas, on ta visanud alati valesti ja siis on ta jäänud ka takerduma alla 65 m. Tehniliselt halvasti viskasid ka minu nähes poolakad Lokajski ja Turczyk. Nende paremaid viskeid ma pole näinud. Nendest paremini viskab ungarlane Varszeghi, aga temal on jõudu vähe. Hästi viskab aga rootslane Attervall. Soomlastest Nikkasel on lõputõmme väga hää ja kiire, kuid enne seda ta jääb asjatult seisma. Tehniliselt täiuslikku, ideaalset viset nägin Matti Järviselt siis, kui ta Torinos Euroopa esivõistlusil maailmarekordilise 76,66 viskas. Tollel viskel oli hoog kuni lõpuni kiirenev, kehahoid väga hää ja kindel, puusasirutus ja tõmme välgkiired. See oli haruldasi viskeid! Kuid hiljem Matti pole olnud enam see endine Matti...

— Ja meie odamehed?

Kuid siin Kutt ei taha öelda midagi ega ennustada. Ütleb vaid tagasihoidlikult:

— Küll aeg näitab ise, kellest saab asja ja kellest ei!

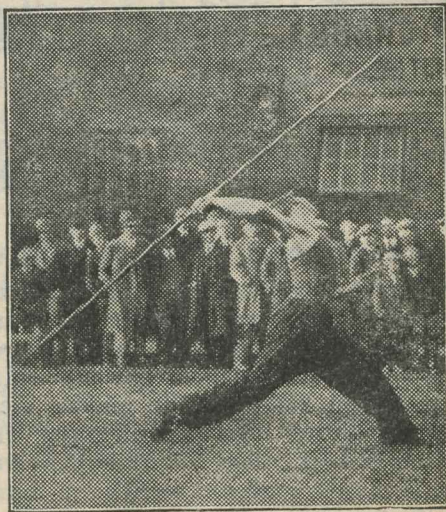
— Palju Sinu arvates oda üldse visata võib?

— No 80 kindlasti täis. Ja kui tuleb mõni suure kasvuga mees, kel olemas suur kiirus ja kes omandab hää tehnika, siis pole 90-ki m võimatu.

— Kuipalju loodad ise kätte saada?

— No ei tea. Tahtsin juba tänavu 75 m täis teha, aga ei „näka-

Järg lk. 9

Kutt odaheitel

Ühes hakati nüüd nõu pidama, mis ette võtta, sest siis pidi ikka olema küll tõsine häda, kui Pelko kaebas. Osma küsis targu: kas oli jahiohnn säilinud, kas oli koduhaldjaid meeles peetud; kas oli esivanemate hingedele ohverdatud; kas oli haldjaid lepitatud? Aga kui Pelko vastas, et kõik ohvrid ja palvused olid toimetatud nagu ennegi ja et jahiohnn oli olnud tavalisest parem, otsustas Osma, et ei võinud hundid tulla haldjate tahtel, vaid kellegi pahahtlikust nõidumisest. Mõni ida nõid oli need kindlasti saatnud, ja siis ei aidanud muu kui anda huntidele rauda. Otsustati nii, et kohe, kui hundid jälle ilmuvad, paneb Pelko arbukepi⁷ ringi käima, ja iga sugukonna parimad metsastajad lähevad siis Pelkose maile näitama huntidele oda ja noolt.

Siis tõusid kõnelema Rääkkö, Sarvi ja Kauko, kes kõik olid pikad tugevad mehed. Vanajutt teadis pajatada, et need suguharud olid põlvnenud samast juurest. Sugukonna ürgisal oli olnud kolm poega. Kuid need olid omavahel nõnda riius, et lahkusid igäiks ise külge, ja nii sündis kolm suguharu. — Kui Sarvi hakkas kõnelema, muigasid hõimu mehed, sest see oli juba vana tuttav lugu, et igal hõimukogu koosolekul sobitati nende kolme sugukonna riiuasju. Nüüdki oli jälle tüli kalavetest ja oravamestist. Kui olid ära kuulatud kõik kaebused ja süüdistused, otsustati, et Osma, Tiuro ja Äyrämö suguharudest läheb igäihest kaks meest ja need kuus meest käivad läbi tülitsevate suguharude rajad, et lõpeksid ükskord riiud ja tülid.

Vaevalt oli see otsus tehtud, kui Osma vastas istuv väkesekasvuline Päivö hakkas kõnelema. Ta juus oli süsimust, liigutused vilkad ja mustad silmad aina välkusid, kui ta kõneles. Teati rääkida, et Päivö oli vaid poolenisti karjalane. Tema sugu

⁷ arbu- ehk loosikepp oli märgitud pulk, mis saadeti käest kätte sõjakutse edasiandmiseks; nüüdki kutsutakse sellega rahvast metsatulekahju kustutama.

asus kaugel Öömere rannal. Sää! see suur Päivö välgutab öösiti kummalist nõiatuld, võludes sellega isegi haldjaid, kes siis Päivöle avaldasid teadusid tulevasist asjust, või kinkisid talle surematuse nestet. Üks Karjala poiss oli ennevanasti kaugel põhjas kohanud selle suure Päivö tütre ja sattunud mustasilma võludesse, et tõi ta kaasana Karjala maile. Sellest siis põlvnes Karjala Päivö-sugu, kes muide oli kogu hõimu lemmiksugu, kõik pidasid päivölastest lugu.

Hääsüdamlik naeratus levis nüüdki meeste nägudel, kui Päivö hakkas elavalt seletama, kuidas ta suguharu pidi üksi kaugel põhjas võitlema võõraste vastu, kes taas olid tunginud Karjala hõimu maalale. „Kogu hõim peaks taas tulema oma põhjaveenda abistama,“ lõpetas Päivö.

Jah, kes ei oleks tahtnud kaitsta oma kodupinda. Kuid asja uuriti enne põhjalikult ja siis leiti, et Päivö kaebus permlaste¹ sissetungist oli sootuks põhjendamatu. Suvel oli Permi kaupmehi kulgenud mööda vesiteid põiki üle Karjala ja Kainumaa² Ruija ja selleks oli neil õigus. Kui nad siis ööbides olid kalastanud ja mõne linnu maha lasknud, ei võinud sedagi võtta kuritööna, sest vana kombesõna lausus: (Järgneb.)

VIRMALISED JA VIIMNEPÄEV

Ühel õhtul isa ütles mulle: „Kuule, Värdis, sa mine poodi. Mul on välgumihkli kivid otsas ja emal kah üht-teist hädasti vaja.“ Ma puiklesin vastu, et siin metsas olevat nähtud ühte hunti, pime on kah ja kõik. Aga sulane hakkas ka üttelema, et olgu ma meheks ja mingu, temalgi suitsud otsas või nii — sure kas või suitsunälga. Andis

mulle kümme senti jalavaevaks ja siis ma läksingi.

Väljas oli juba üsna pime. Hirm asus kohe mu saapasäärde — südamesse ikka —, kui mõtlesin, et ongi mõni susi siin kuskil hulkumas.

Kaupmees Tibuski poole sai taguksest sisse ja kui kaup käes, pugesis säält jälle välja. Nagu ma hoone varjust välja astusin, nii lõi silmi ees kohe kirjuks: taevas oli tulipunane, kollased nooled sibasid üle taeva ja too purpurne valgus värises nagu kukuks taevakumm alla ja matakas vaese Värdis igaveseks ajaks. Kui veidi toibusin, leidsin enese maanteelt ja mu jalad sibasid kiiremini kui kunagi varem. Eriti õudne oli Mäe kuusikus. Punane valgus paistis

üle kuuselatvade, mis olid kui verre kastetud.

Kui päris hingetuna Mustika värava taha jõudsin, nägin nende rahvast seismas keset õue. Astusin väravast sisse — nad ka nagu omad inimesed. Kati hädaldas, et kas see nüüd tähendab viimsetpäeva või muud. Ma ütlesin siis: „Oleks pikksilm, siis alles mak-saks vaadata. Kõik see hiromantia oleks kui peo pääl!“ Mulle tuli meelde, kuidas sulane olevat siis, kui ta oli veel laevapoiss, pikksilma asemel tarvitanud tahmast lambiklaasi. Seletasin neile kah toda asja.

Kati tõi kohe laternaklaasi (niisugune suur rumm — lambiklaasi olevat Kusti katki löönud)

Vahelpääl hakkasid vaimuamaalimas puhuma värs-
õnneustus hiljem.

like meremeestega, oli see ülesanne teostamatu. See
laevadel, kompassista, igasuguste vahenditeta, ebaus-
male" neeme ei tahtnud nihkuda paigast. Säärasel
Sellest näete, miks sõit ümber „Mitte kauge-
vahet mitugi korda sõitnud.

ikka sama Hispaania rannik ja kaptenid ise olid seda
oleksid nad sattunud tundmatule maale. See oli aga
„Ei, see on Mallorca (loe: majorka) saar.“ Just nagu
va kapten ütles: „See on Hispaania“, teine väitis:
aga kuhu, sellest ei saanud nad midagi aru. Uhe lae-
randa. Neil oli õnne, nad jõudsid mingile rannikule,
suur aer. Algas meeleheitlik sõudmine — tagasi
Tüüriks oli laeva pära külge kinnitatud määratu
laeva juhtima.

ruumi orjadele appi. Ise aga asusid nad tüüri taha
See pärast saatsid kaptenid kõik madrused alla laeva-
Neid ootas sääl piinarikas janu- ning näljasurm.
tõsine hirm. Mis siis, kui nad merel ära eksivad?
rerannik kadus silmapiirilt. Laevameestel hakkas
hoopis eemale rannast. Asjatult pingutati aere, me-
Meie galeere aga ajas maapoolt tõusnud tuul
laevu mereranda ja purustasid neid pilpaiks.

salakavalate karide ja madalike otsa. Tormid ajasid
did, polnud meremärke ega tuletorne. Sageli satuti

numbritega, siis keelati see kiriku poolt ära (1299).
Sest araablased olid paganad ja midagi paganlikku ei
tohtinud kristlased omandada. Alles XIV s. võeti
araabia numbrid üldiselt tarvitusele. Ja kui Veneet-
sia kaupmees Marco Polo sõitis Hiina ja säält tulles
kirjutas raamatu kõigest sellest, mida nägi idamail
— siis süüdistasid mungad teda valetamises. Kõik
ta seletused olevat väljamõeldised.

„Aristoteles ei kõnele Hiinast midagi“ ütlesid
mungad, „tähendab, temast ei maksa üldse kõnelda.“

Kõiki neid, kes ei uskunud kiriku poolt tunnustatud
raamatuid ja õpetusi, nimetati ketsereiks. Ketsereid
kiusati ja piinati julmalt. Teatud päevadel põletati
neid hulgaviisi või üksikult tuleriitadel psalmide ja
muude kirikulaulude saatel. Seda toimingut nimetati
auto da fe'ks — usutoiminguks. Ketsereid põletati,
sest kirik ei tohtinud valada verd. Marco Polo jäeti
siiski rahule, sest ta oli haritud ning iseseisva linnakodanluse kaitse all. Siiski ei
läinud munkadel korda Marco Polo't petmises paljas-
tada. Ta Hiina reisukirjeldusi loetakse veel tänapäev.
Seevastu lamavad kõik need nahka-kõidetud paksud
„kosmograafiad“ ja „geomeetriad“ — raamatukogude
kõige kaugemal ja tolmusemail riiuleil ning hallitavad
sääl.

Ei suutnud munkade hirmu- ja õuduslood inimesi
jäädavalt kohutada ega takistada neid sõitmast

meta ja uurimata. Laevasõitjail puudusid merkaar-
seks sõbraks ja teenäitajaks. Merepõhi oli loodi-
mererandki polnud alati laitmatuks ega usaldusväär-
nagu oleksid nad kõiega maa külge seotud. Ning
See pärast ei eemaldunud laevad rannikult, just
jääb tema lähedusse.

truu sõber ei poe vaid senikanaks varju, kuni laev
peida end pihvede taha. Kuid arusaadavalt isegi
bar ingu. Ainult rannik on kindel, see ei peta, ei
ma sünge udune ilm, pihvine öö? Siis on tõesti tä-
päikese ja tähtede abil. Aga mis siis, kui juhtub ole-
meresõidu-riistad. Meremehed määrasid teekonda
gid. Sest laevadel puudusid kompassid ja teised
said toime ainult eukukteselised seiklejad — viikin-
Eriti ohtlik oli sõit ulgumerel. Tolle vägiteoga
kuude kaupa.

Tookord oodati kaks ööpa; vahel tuli oodata aga
varjus oodati reisu jätkamiseks vajaliku tuult.
tööle ja suure vaevaga päästi randa. Siin kaljude
Tookord juhtuski nõnda. Hädaga pandi aerud
laeva puhuma ninalt, siis oli toredal sõidul lõpp.

puhus tagant, ahtrist. Juhtus aga tuul pöörduma,
Galeerid aga liikusid ainult senikaua, kui tuul
tuult.

loovida, s. o. sõita pärituult, küljeltuult, isegi vastu-
sõidavad. Viimased võivad nimelt laaverida ehk
purjedeni, mille abil meie kaluripaadid tänapäev

aastaga vananeb, kuhu kõlbavad siis need kaardid,
mille vanadus küünib 500—600 aastani?

Need moodustavad endast juba täieliku invaliidide komando.
Neile on muuseumi klaasvitriin kohasemaks paigaks.
Vaatlen näiteks enda kõrvalseisvat kaarti. Selle
joonestas pärgamendile VIII sajandil p. Kr. hispaania
munk Beatus. Tol ajal olid mungad kõige haritumad
inimesed. Sest leidus küllalt kuningaidki, kes ei
osanud oma allkirjagi kirjutada. Lihtrahval jäid
raamatud üldse nägemata. Ainult mungad valdasid
ladina keelt, oskasid kirjutada ja joonistada. Kuna
teisi maateadlasi polnud, siis võttis Beatus kaardi
valmistamise enda pääle. Katsetan munk Beatuse
kaardil leida Aafrikat. See on raske ülesanne. Leian
ta ainult päälkirja järgi. Otsin säält, kus kirjutatud
„Africa“, säält see Aafrika ongi. Kuid milline eriskummaline.
Ta pole ju sugugi Aafrika moodi. Ning ei võinudki
tema sarnane olla. Tol ajal tundsid eurooplased
ainult Aafrika põhjarannikut kuni Nuni neemeni
(maaninani). See on väike tähtsuseta maanina,
veidi lõunapool Gibraltari väina. Sääraseid
neemi on Aafrikas sadade kaupa. Ning tema
nimigi on nii lihtne, et vägisi kipub kaardil
otsides silmapaari vahele jääma. Nuni neem
kõlab hispaania keeles „Cabo de No“. Kas teate,
mis see eesti keeles tähendab? Neem — „Mitte“.
Keskajal hüüti ta „Non plus ultra“ st.

javangid, orjad, või kurjategijad.

* Galeer — suur aerulaev. Aერთაჲაჲ oldid sö-

toredad purjed oma väärtuselt nende räpaste lapitud dega. Kuid hoolimata oma ilust ei küündinud need muuseumis. Purjed sarnlesid hiiglaslike kirjude lippu-susid, siis liikusid lohed ja särasid oma kuldseis soo-suud oldid pärani avatud. Kui purjed tuule käes pa-t suurte kullaga tikitud ristidega ja lohede-ga, kelle kolmnurkseste purjede all. Purjed oldid ilustatud Puhus partiuul ja galeerid liikusid kiiresti oma Nii siis kaunis kerge teekond, meie arvates.

Krismi poolsaarel), või Tallinna ja Danzigi vahel. ne Istambuli) ja Sevastopoli (= mereäärne linn nende vahel on umbes nagu Konstantinopoli (nüüd- on peagu naabrid, nagu Taani ja Inglismaa. Kaugus asetsevad teatavasti ühe ja sama Vahemere ääres, nad leeri* sõitsid Hispaaniasse. Itaalia ja Hispaania kud abinõud. Nii juhtus kord, et paar itaalia ga- riku poolt sisendatud hirnu veel äärmiselt puuduli- keegi ette võtta. Ettevõtlikkust tõkestasid pääle ki- keeb või mitte. Kuid seda lihtsat asja ei sõندانند Voiks seejuures ka järele vaadata, kas meri tõesti gemale“ ja proovida, kui kaugelt edasipääs võimalik. olevat. Vaja vaid sõita mööda neemest, „Mitte Kau- keegi ei vaelnud. Ent asi ise paistab ju nii lihtne pole, seda ei või olla, see on vale“. Aristotelesega

„mitte kaugemale“. Meremeestel oli isegi oma kõ- nekäänd tolle maanina kohta: „Kes jõuab mööda neemest Mitte, see pöördub tagasi, või mitte.“ Nime- tus on hirmuäratav, kõnekäänd samuti, ent neem ise pole sugugi kohutav. Igapäev mööduvad temast lae- vad, mis lähevad lõuna ja põhja suunas, ja nendega ei juhtu midagi halba. Reisijad ei märkagi, millal laev möödub maaninast. Miks hirmutati inimesi kogu keskajal selle neemega? Miks kartsid meremehed kaua aega seda süütut maanina? Selles on süüdi munkade teadmatus.

Vanaaja mõtteteadlase Aristotelese raamatust lugesid mungad, et troopikamais läheb maa- pind päikese kiirte mõjul tulikumaks. Just kui kerisekivi saunas. Merevesi aga keeb nagu katlas.

Loomulikult pole sääl siis elavaid olevusi, pole inimesi, loomi, taimi ega kalu meres. Lõuna pool Nuni on varsti kõik päikese poolt kõrvetatud. Ent varem juba muutub merevesi soolarohkuse tõttu nii paksuks, et laevad jäävad temasse kinni nagu liimi sisse. Ookeanis elutsevad kohutavad mere-elukad: hiigelkalad ja -maod. Nad tungivad laevade kallale ja uputavad need. Sedaviisi arvas Aristoteles. Ning mungad õpetasid omakorda: „Kui Aristoteles nõnda ütleb, siis ei tohi selles kahelda. Kõike mis on kir- jutatud vanus raamatuis, mida kirik tunnustab, seda peab uskuma. See on tõde. Ja mida nois raamatuis

* Kosmograafia — maailmadekõiksuse kirjeldus. * basiliisk — muinasjutuline inimesepääga madu, kes oma pilkudega inimesi surmab.

Uhest vanast „kosmograafiast“ Ingein kunagi järgmist juttu kauge-ida saarte kohta. „Esimene — ning õndsate paradüüside kõige lähem — on Makariuse saar. Sinna lendavad aeg-ajalt paradüüsilinnud Ha- maus ja Philikkus ning evivad jumalikke lõhnu.“ Teisel saarel elavad basiliiskid.* „Neil on naise nägu ja juuksed, aga nabast saadik on neil saba kui kosmograafiaks.“

— nimetasid mungad kord geometriaks, vahel ka polnud säärast sõnagi. Geograafiat — maakirjeldust tore maadeteadus! kena geograafia! Kuid tol ajal kaardile, kuhu ise hääks arvas. Pole midagi öelda, mingid jõed, mäed, järved. Ning ta jõonestas need Ta vaid kuulis, et Aatrikas on Niiluse jõgi ja veel Mida teadis munk Aatrikast? Oieti mitte midagi. kaardil kujutatud Aatrika pole sugugi enda sarnane. reisida. See ongi põhjuseks, miks munk Beatuse valmistada kaarte. Nende tundmaõppimiseks on vaja Kaugeist randadest, tundmatuist maist ei saa taimi. Tollest ajast pääle algab kaardi arenemine. ma võõraid maid, sentundmatuid rahvaid, loomi ja Tehti järjest pikemaid sõite. Saaljuures õpiti tund- Inimeste ettevõtlikkust ja julgust kasvas aegamööda.

lohemaadudel... Kõrval asetseb veel teine saar, kus ussid sünnitavad kuldliiva... Läänemeres on saar, millel elavad lõviküüntega ja -lakaga mets-inimesed... on veel teine saar, kus elanikel on koera pääd. Nad on hiiglasuured ja koledad... On veel teisi saari, neil leidub palju kalliskive ja poolepuudaseid pärle... Noil saartel elutsevad varblase- suurused linnud. Pääd on neil kui pääsukestel, ja- lad puuduvad. Pääsuled on peened kui juuksed. Alumised suled on smaragdrohelised.* Rind aga hõõ- gub kui punane tuli. Tiibu neil lindudel pole, nad lendavad sabaga.“

Sääraseid asju õpetasid vanad maadeteaduse raamatud ja nende kirjutajad — mungad.

Ent pääviga ei peitunud selles, et kauged maad oldid munkadele täiesti tundmata. Häda seisnes selles, et nad uusi arvamusid ja vaateid ei sallinud, ei tahtnud neist midagi teada. Nii pääses Galileo Galilei vaevalt surmast, kui julgus väita, et maakera keerleb päikese ümber. Senini arvati, et maakera on maailma keskuseks ja kõik teised taevakehad keerlevad tema ümber.

Kui itaalia kaupmehed esimestena võtsid tarvitusele araabia numbrid, kuna nad nägid, et nendega on palju hõlpsam arvutada kui kohmakate ladina

* Smaragd — roheline kalliskivi.

MEIE LAUREAATE

Vestetes

1. H. Verev (Hagudi) —	Kuldmedalihüpe	682
2. E. Andok —	Koolinõunik tuleb	558
3. Kännu-Karla (A. Kopelmann, Paldiski) —	Rästik	464
4. Karusmäe —	Aprill! Aprill!	461
5. Vinnimäe —	„Trihvaad“ mängimas	347
6. Hans —	„Kalihveed“	310
7. V. Ermel —	Hädas uute sõnadega	279
8. Piilur —	Karjapõlvest	217
9. Karusmäe —	Jooks läbi öö	155
10. Peedu —	Kuulutus	119

jne.

Naljades

1. E. Ehrlich —	„Neelu“ kott	858
2. Vinnimäe (Ed. Leis, Kanepi) —	Tuuline haigus	465
3. Vinnimäe —	Kust sa tunned?	449
4. E. Täht —	Meeter	444
5. E. Hong —	Mustlase kavalus	327
6. Karusmäe —	Mesilase pärast	315
7. Vinnimäe —	Loomulik suurendus	293
8. Vinnimäe —	Trikk	217
9. E. Taks —	Susi ja konn	135
10. A. Kopelmann —	Punane kukk	127

jne.

Linda Reeve

Lainetel
SulejoonisS. Bauman, 17 a.
Tallinn.

L.

MINE ÄRA, SÜGIS!

Ah, jälle see sügis
end vahele nügis
aastaaegade niigi kitsasse ritta!
Kas vaatad sa läände, või vaatad sa
itta, —
silm'laugude vahele niiske tuul
trügib.

Ja kahvatub rohi.
Ei püsida tohi
see värvide-rikkus, mis suvel mind
kõitis,
sest põhjamaa sügis karm väraval'
sõitis
kui kummitus mingi. Sa imesta,
vahi!

Ja kuula ja oota.
Ei paremat loota!
Vaid vaata, kuis hardalt pilv
pisaraid valab,
kuis aegajalt külmataat tungib nii
sala
ja kavalalt. Haljus kõik langeb ta
noota.

Mul mure on mingi.
Ka pää pöörleb ringi.
Ja tundub, kui kaoks hääl mu
südametukse.
Ma kurbun, et tuultel' pean avama
ukse.
Kuid kevadel! Pilkugi neile ei
kingi.

O. Peltser.
Mõniste.

L.

UNENÄGUDEST.

On inimesi elamas ilmas,
kes hirmuvad, ehmuvad ööst.
Vaim lendleb vari-viirena silmas
ja kartuses loobuvad tööst.

Pelglik, arg nende veri
loob unenäod kurjad.
Pikk uinak sööb uneteri,
ja ilmuvad kujutused kurjad.

Kännu Karla
Paldiski

P.

V A A K - V A A K.

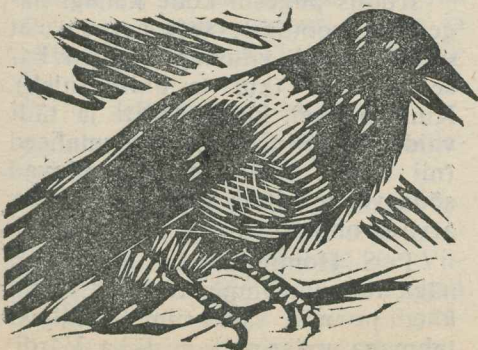
Ühel suvehommikul tuli ema
kohkunud näoga tuppa ja teatas,
et üks kanapoeg on kadunud.

„On muidugi varese nahas, ku-
hu ta muidu sai,“ laususin mina.

Sama päeva õhtul hakkas kor-
raga kana karjuma. Jooksime kõik
toast välja, koera Krantsiga ees-
otsas, kes äsja kanapoegadele kül-
la lennanud varese eemale peletas.

See oli aga teinud oma töö ja
viinud endale saagiks väikese ti-
bukese. Kanapoegi kontrollides
leidsime, et minule kuuluv poeg
oli puudu. Sügav viha kasvas mul
varese vastu.

Jooksin kohe metsa, kuhu va-
res oli lennanud. Hoolega ringi
vaadates leidsin peagi varese pesa
asukoha. Selleks oli kähar kask,
millel oksad maani. „Nüüd on su
võrukaela pesa käes,“ hüüdsin
rõõmsa meelega.

Olles varese pesalt hirmutanud,
pidin juba üles ronima, kui korra-
ga kihvatas pääst läbi — võib-olla
on pesas juba pojad, neid ma küll
ei taha kiusata. Pole nad ses süüdi.

Hää õnne pääle hakkasin puu
otsa ronima. See aga ei läinud nii
lihtsalt kui arvasin. Kärri! rebenes
üks püksisäär, mis oli jäänud oksa
taha kinni. Tundsin tugevat valu
jalas. Kobades seda käega nägin,
et käsi mäardus verrega. Viha va-
rese vastu ei lubanud mind sihile
jõudmata tagasi pöörduda. Vaevu
jõudsin pesani. Pesas oli viis
muna. Tõstsin pesa ühes muna-
dega üles ja viskasin hurraa-hüü-
dega alla pöösasse.

Suure hädaga jõudsin alla. Jalg
valutas hirmsasti; ka teist säärt
olin mitmest kohast veristanud,
kuid minu tibukese röövlile oli ta-
sutud. Varesed lendlesid puu üm-
ber ja karjusid: „Vaak-vaak!
Vaak-vaak!“

„Paras neile. Kes käskis kana-
poegi varastama tulla,“ sosistasin
endas, rebenenud püksisäärt kinni
hoides ja kodu poole longates.

H. Tärna, 12 a.

L.

K U U L E.

Kuuke, kuuke,
höbedane kuuke!
Kiired sul kui hõbeniidid,
nagu säravamad siidid.
Neid sa meile heida maha,
ära peitu pilve taha,
kuule kuuke, kuule!

OHJELDATUD IMATRAL

Matkamärkmeid Soomest

Sõit Imatra poole oli kiire, ehk küll maantee oli väga järsukurveline ja mäGINE. Sarnast teed leidub meil ainult Otnast ja Võru ümbruses — järsud allalaskumised ja mäkketõusmised.

Tee viis läbi huvitava ehtsa põhjamaa maastiku. Kahel pool ainult kõrged kaljused kõrgendikud, millel kasvamas kuused, männid ja sekka mõned lehtpuud, vaheldumas madalamate kohtadega, mis osalt soo, osalt heinamaa.

Terve teeäär on tipitud üksikute taludega, majad kõik puust, tüübilised madalad talumajad, sekka mõni kõrgem, uus ehitus. Majade ümber tihedalt kasvamas lehtpuud ja eemal tihedalt kraavitatud viljapõllud.

Huvitav on märkida, et

pikk tee Viiburist Imatrale ligi 70 km ulatuses oli peagu kõik niisutatud,

ainult osaliselt metsa ja lagedate väljade vahel keerutas auto teelt tolmü üles. Mitmel pool metsa sees peegeldusid väiksed järved vastu oma kallaste puude rohelist.

Esimene peatus oli Vallinkosel. Sel kosel pole kõrget kukkumist, kuid järsukurveline kärestikuline jõgi suurte kivide ja väikese langu sega andis ilusa kohiseva ja metsikult vahutava vaatepildi.

Lühikese sõidu järele jõuti Imatrale. See on täielik väljasõidukoht nii turistidele kui ka omadele.

Kõrgel raudsillal, mis viib üle tõkestatud Imatra, sagib inimesi ja vurab alalõpmata autosid. Kõrgel tammil,

mis oma tugevusele vaatamata võimsa Imatra voolu mõjul tugevasti võbiseb,
jalutavad inimesed.

Samas asetseb suurim elektrijõujaam. Suures, mitmekümne meetri kõrguses ruumis töötavad viis suurt turbiini, mis annavad kogu Soomele valgustuseks ja tööstuseks elektrit.

Kuues turbiin on parajasti ehitusel. Imatra kaldad on jäetud looduslikuks, ainult siia või sinna kivide vahele on asetatud mõni pink või lehtla puhkamiseks.

Huvitav on märkida, et Soomes palju eelistatakse rootsi lauda. Eeltoiduks võib valida rootsi lauast, — mis muuseas väga maitsekalt ja rikkalikult kaetud, — mida kellegi süda soovib; järgneb soe toit ja järeloitoit. Veel

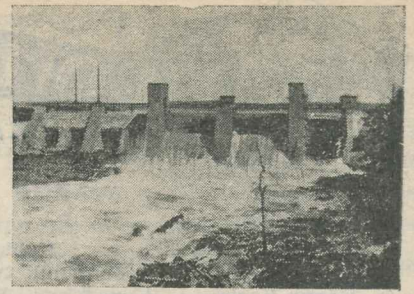
tarvitatakse Soomes väga palju piima.

Pole ühtegi einet ega söögiaega, kus piimakann laual ei oleks.

valmistatud hernepüssist päris korraliku „revolvri“ valmistada.

Võtame tüki kaselauda, mille paksus olgu umbes 2 cm ja lõikame talt välja niisuguse kujundi, nagu näha joonisel nr. 1. Mõõdet võib igaüks oma äranägemise järele valida. Joonisel A-ga märgitud kujundi osa jääb püssi toruks ja sellepärast puurime talle augu sisse, kas põletisoraga või peenikese puuriga. (Võib ka püssi toru valmistada eraldi ja siis kinnitada ta käepideme külge.)

On auk juba puuritud, võtame püssitorust 2 cm pikema tamme-, kase- või saarepuust pulga, mille läbimõõt olgu 2 cm ja pulga ots ruut. Pulga otsast 2 cm kaugusel saeme igale küljele lõhe nii, et ainult pulga keskkohast jääb veel terveks. Nüüd lõikame noaga pulga

Aheldatud Imatra

pikema otsa kuni lõheni nii peeneks, et ta läheb vabalt torusse (joon. nr. 2). See töö tehtud, võtame umbes 10—20 cm pikkuse jupi hästi vetruvat kummipaela ja kinnitame väikeste naeltega toru kummalegi küljele. Huvitav hernepüss ongi meil valmis. Püssi võib muidugi lakiga või värviga üle tõmmata, või käepidet lõigete ilustada, et püssi välimust nägusamaks muuta. Enne laskmist tõmbame kummi pingule ja asetame pulga konksu püssi pära taha (joon. 3). Paneme herne või mõne muu soovitava eseme püssi torusse, võtame püssi korralikult kätte, lükkame pöidlaga pulga üles ja hernes läheb suure hooga torust välja, lennates kuni 20 m kaugusele. Püssi laskmise kaugus on olnud täiesti kummipaelast: on tugevam kummipael, läheb hernes kaugemale, nõrgema juures aga ligemale.

Niisuguse püssiga on tore harjutada väljas märkilaskmist, kuna saab korralikult sihtida.

Värdi kiri

ja ütles mulle: „Värdi, sa nagu tark ja julge poiss, roni redeliga kuuri katusele ja vaata lähemalt!“ Ronisingi siis, (kõik ju vahtisid!) uhkesti katusele, kuigi hirm kiendas põues. Vaatlesin toda mõistmatut tuledemängu taevast ja ütlesin allolijaile: „Punane on... kollane kah... sinine. Hirmus on!“

Kati hakkas kohe kisama, et Värdis ajavat niisugust segast juttu, et puha see kõik on viimsepäeva tulek, ei muud midagistkine! Siis läksin koju.

Kodus pugusin kohe kellegi nägemata voodisse, sest arvasin, et seekord tuleb viimnepäev ühes kaseplaastriga (kui ta üldse tuleb). Kuulsin veel, kuidas Kati ja tädi vaidlesid selle üle, kas virmalised (nii ütles kooliärra) tähendavad sõda või maailma lõppu. Mis sina arvad, onuke?

V ä r d i.

P. S. Hommikul, kui ema mind nägi, tuligi „viimnepäev“, sest olin käed ja näo „pikksilma“ küljest tahmaga määrinud. Ikka Värdis.

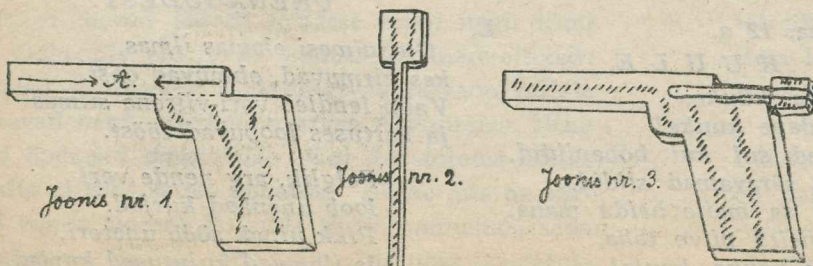

A. Kopelmann, 13 a.
Paldiski

T.

HERNEPÜSS.

Poisid, eks te tunne vist igaüks hernepüssi, mis valmistatud niidivärtnast, puupulgast ja kummipaela-jupist? See on aga liiga lihtne meile, kes elame ajajärgus, mil igat seadeldist ja asja püütakse täiendada, tema välimust nägusamaks muuta ning teda kergemini tarvitavamaks teha. Meiegi, poisid, võiksite oma niidivärtnast

Joonis nr. 1.

Joonis nr. 2.

Joonis nr. 3.

SPORT

SULE JUTUSTAB

Algus lk. 3

nud". Aga tuleval aastal loodan selle saavutada. Tänavu pole ma mitte niipalju jõudu juure omandanud, vaid just õieti viskama hakanud. Vahepeäl on tulnud mul täiesti ümber õppida, eriti möödunud aastal. Varemalt vedasin oda üle selja, nagu õpetasid seda Juku Meimer ja sakslased. Sellega saavutatavat tugev käetõmme. Kuid minu arvates pole mitte tähtis tugev tõmme, vaid kiire tõmme. Ümberõppimine oli aga raske, sest enamik tuli teha omal käel. Suur kasu oli küll Berliini olümpiaadilkäimisest, kus nägin kõiki maailma parimaid odaheitjaid ja nende viskeid. Õppida odaviskes on aga üksnes soomlastelt.

— Tokiosse sõidad kindlasti?

Kuid siin üllatab ja kurvastab mind vastus:

— Ei. Kindlasti mitte. Tuleval aastal loodan saavutada oma tipp-tagajärje ja sellega võingi lõpetada võistlemise. Tokiosse ma kindlasti ei sõida. Ametkoht ka seob liigselt, aega jääb väheks...

Aga meilgi on aeg jäänud napiks. Einestamine on lõppenud. Surun odameistri kätt, tänan vastutulelikuse eest — ja see tore mees läheb jälle tööle. Mulle aga jääb veendumus, et tuleval aastal näeme temalt juba vähemalt 75-m-lisi viskeid. Ei taha aga uskuda seda,

et tulevaastased heited tal jäävadki viimseiks.

Meie parim odaheitja „Kutt“ Sule äsja aitas Eesti odarekordi jälle tüki maad maailmarekordile ligemale. See on G. Sule

juba kuues(!) kord odaheite rekordi parandada.

Ühtlasi on tulnud tõsta Kuti „süü“ läbi rekordlippu tervelt 10 meetrit edasi. Täpsalt küll 9 m 99 cm, sest enne Sulet A. Klumberg-Kolmpere oli parimana saavutanud 63,32 m.

G. Sule käe läbi on rekord arenenud edasi järgmiselt (A. Kolmpere rekord 63,32):

1931. a. Tallinnas	66,02
1931. a. Tartus	69,54
1932. a. Tallinnas	69,62
1934. a. Tartus	71,48
1937. a. Tartus	72,72
1937. a. Tartus	73,31

G. Sule viimane saavutus on kogu maailmas kõigi aegade kohta viies ja tänavu kolmas paremuselt. Paremini on heitnud soomlaste maailma-Matti Järvinen — (77,23), hiljuti Eestis käinud Yrjö Nikkanen (74,68) ja sakslased Stöck (73,96) ja Weimann (73,50). Loodame aga, et tuleval aastal G. Sule vähemalt sakslased selja taha jätab, sest oma nooruse tõttu — ta on praegu 27-aastane, — on Kutt võimeline veel uuteks üllatusteks. E. J.

MEIE KERGEJÕUSTIKU

HOOAJA KOKKUVÖTE

Oleme maailma paremustabelis 9. kohal!

Tänavu, pikkade aastate järele töötati Eesti kergejõustik jälle üles maailma parimate kergesporidrahvuste esirinda. G. Sule, A. Kreek, A. Viiding, F. Issak, R. Toomsalu ja A. Kuuse esinevad Euroopa kümne parima hulgas ja viivad Eesti kergejõustiku Euroopas

seitsmendale kohale.

Maailma paremustabelis on eestlased 9. kohal.

Need toredad kohad on saavutatud just odaheitjate Sule ja Issaku ja kuulimeeste Kreegi ja Viidingu arvel. Meie hüpetemehed Ruudi Toomsalu ja Kuuse ei pääsenud maailma paremustabelisse,

kuna suurspordimaad Jaapan ja Ameerika Ühendriigid surusid nad säält välja.

Eesti kergejõustiku tänavused paremad tagajärjed on:

100 m: R. Toomsalu, Tall. Kalev, 10,7.

200 m: R. Toomsalu, Tallinna Kalev, 22,3.

400 m: R. Toomsalu, 50,6.

800 m: E. Prööm, TPSR, 1.58,8.

1500 m: E. Prööm, 4.00,4.

3000 m: E. Prööm, 8.46,4.

5000 m: E. Prööm, 15.30,6.

10.000 m: A. Anier, Tallinna Kalev, 33.11,6.

SOOME-UGRI

VALITSEB ODAHEITES

15 meest üle 70 m

Tartus saavutatud 73,31-ga on G. Sule tänavuses maailmatabelis endiselt kolmas, kuid tublisti ees neljandast Attervallist. Kõigi aegade odameeste paremusjärjestuses Sule saavutus on viies. Seniajani maailmas on üldse 15 meest suutnud ületada 70 m piiri. Esmakordselt üllatas üle 70 m tagajärjega rootslane Erik Lundqvist 1928. a. pärast olümpiamänge, visates 71,01. Alles möödunud aastal sama Lundqvist parandas oma rekordi 71,16-ks. Maailma 70 m meeste paremusjärjestus on järgmine:

77,23	Järvinen, Soome 1936
74,78	Nikkanen, Soome 1937
73,96	Stöck, Saksa 1935
73,50	Weimann, Saksa 1933
73,31	Sule, Eesti 1937
73,27	Lokajski, Poola 1936
71,72	Attervall, Rootsi 1936
71,16	Lundqvist, Rootsi 1936
70,82	Penttilä, Soome 1932
70,72	Toivonen, Soome 1936
70,56	Sippala, Soome 1934
70,56	Turczyk, Poola 1936
70,56	Issak, Eesti 1937
70,22	Varszeghi, Ungari 1937
70,04	Vainio, Soome 1936

Ja tundkem uhkust: neist 15 on soome-ugrilasi (eestlasi, soomlasi, ungarlasi) tervelt üheksa (9)!

110 m tõkked: J. Talmre, Tallinna Kalev, 15,5.

Kõrgus: A. Kuuse, ÜENÜTO, 1,92.

Teivas: E. Äärma, ASK, 3,95.

Kaugus: R. Toomsalu, 7,41,5.

Kolmik: A. Raska, ASK, 14,33.

Ketas: O. Erikson, ASK, 47,84.

Kuul: A. Kreek, Tallinna Kalev, 15,90,5.

Oda: G. Sule, ASK, 73,31.

Vasar: K. Annamaa, TPSR, 48,13.

NR. 11. TÕUSVA PÄIKESE MAA RAHVATARKUST

5 punkti

Ote—; Ka—va; —eksport; tar— taru; —; kro—; Gulli—; —lus; Sil—mäe; doo—no; Mi—vatt; oma—ra; La—maa.

Iga kriips asendada vastava silbiga, nii et asendatud silpe järjekorras luges saaksime jaapani vanasõna.

Lahenduse hõlbustuseks on antud sõnadetähtlused, ent mitte järjekorras:

Lääne-Eesti madalik; kaardiline viisand; kants; suvituskohd P.-Eestis; kino Helsingis; liik elektrilampe; tavaline kohvikutes-esinev mäng; originaalus; noorim linn Eestis; köida!; liik mesipuid; vööühing Eestis.

NR. 12. KES VÕITIS?

3 punkti

Onu Pätajalg ja ta pojapoeg Värdis läksid matkama.

Onu kõndis kuni pöördepunktini (pool maad) kiirusega 6 km tunnis, säält tagasi aga kiirusega 4 km tunnis (väsimus läks kontidesse). Värdis aga marsis nii sinna kui ka tagasi ikka 5-kmlise tunnikiirusega.

Matkapikkus oli mõlemal võrdne, samuti asusid nad ühel ajal teele.

Kes aga jõudis neist enne päralt, kas onu või Värdis; või tulid nad mõlemad „käsikäes“?

NR. 13. VAIKE MATEMAATIK.

2 punkti

Kahe arvu summa on 140, nende vahe aga 23. Leida mõlemad arvud!

„ÕPILASLEHES“ NR. 2 ILMUNUD MÕISTATUSTE LAHENDUSED

4. VÕTMEMÕISTATUS

1.—15. „Kõrboja peremees“, 16.—24. „Mikumärdi“, 25.—28. Köpp, 29.—35. „Meie Tee“, 36.—43. Vestholm, 44.—46. Neo, 47.—51. Koeru, 52.—59. Pühtitsa, 60.—65. Habaja, 66.—71. Kalevi, 72.—76. Pinna, 77.—79. Uri, 80.84. Vinci.

I Ostra, Kurenurme, Tarvastu.

II Konstantin Päts, Vinnal, Muuk.

III „Central“, „Libahunt“, Jüri Tork.

IV „Kehra metsast maailma“, Vööpsu.

V Hellenurme, Peedu, Kivioja.

5. NIMEKAARTE

K. Laur on elukutselt kalur ja Ene Painre — perenaine.

6. NIMEKAART

T. Haavmetsa amet on metsavaht.

ÕIGESTI LAHENDASID

ja saavutasid vähemalt 6 punkti (auhinna saamisel vajalik): L. Sarapik, M. Tsäko (2), V. Kevend, I. Hanson, E. Veem (2), O. Kallasma (3), K. Saks, A. Rõõm, K. Jaanus.

NEIL VEDAS

1. E. Veem — „A. H. Tammsaare looming“
2. O. Kallasma — Aastak „Opilaslehte“
3. M. Tsäko — „Loomi talitamas“

Tänased auhinnad:

1. Eino Leino „Musti“.
2. J. Kuulberg „Sõnajala-õis“.
3. J. Oro „Tuhkatriinu“.

Ringi ümber spordi

P. KERES SIMULTAANTURNEEL

Hollandis saavutas suuri tulemusi. Nii võitis ta Zürich'is 26 partiid, viigistas 6 ja kaotas ainult ühe mängu.

Võiduprotsent sellel simultaanil oli 87,9. Tulemused Linz'is +28; —4; = 15 (võiduprotsent 75,5).

Uue maailmarekordi püstitas Poolatar Kwasiniewska Varssavis odaheites kahe käega, heites 62,77 m.

Jalgpallis maailma esivõistluste tsükli Läti kaotas Austriale 2:1. Seega pääseb Austria edasi mängima tuleval aastal Pariisis maailmaesivõistluste sarjas. Lätlased näitasid väga toredat mängu.

Hollandlanna Joppe Vahlborg püstitas eile Gentis uue hiilgava maailmarekordi 200 m rinnuliujumises ajaga 2,56,9. Senine rekord oli 2,59,2 samuti Vahlborgi nimel. Eesti rekord meestele on sel alal 2,57,8.

Saksamaal, Anklamis peetud poksi-võistlustel võitsid eestlased 11:5. Leipzigitis pidi aga Eesti meeskond võtma vastu oma esimese kaotuse selle turnee kestel: 6:10.

Hollandlane Georg Slats püstitas maailmarekordi rattasõidus kattes 1 tunniga 45,558 km.

LASKEVÕISTLUSTEL HELSINGIS presidendi auhinnale laskis viiemehe grupp vabapüssist üldsummana 5537 silmi on 11 silma võrra parim eestlaste nimel olevast maailmarekordist.

Tallinna-Tartu linnadevõistlusel jalgpallis mängiti viiki 1:1. Tartu näitas südikat mängu.

Ungari-Rootsi maavõistluse kergejõustikus võitis Rootsi 81:73. Rootslane Attervall viskas säääl oda 75,10 m, millest paremini on visanud ainult maailmarekordimees Matti Järvinen.

Ühtlasi Attervall möödus ka meie G. Sule'st, jättes tema kuuendaks maailma kõigi aegade paremustabelis.

Kuldmedal Tartu NMKU meeskonnale annetati Tartumaa Spordiliidu poolt senise eduka tegevuse tähistamiseks.

Võideti korvpallis lätlasi.

Läti paremuselt teine korvpalliselt ASK (Sõjaväe Spordiklubi) kaotas Tartus laupäeval Ak. Spordiklubile 36:7 ja pühapäeval NMKU-le 55:10.

AITA NAERDA

Vinnimäe, 13 a.
Kanepi.

N.

NAGU ŠOTLANE.

Hr. Olevsoo: „Pagan võtaks, bensini hind on jälle tõusnud.“

Hr. Puksoo: „Kallis sõber, millal sa siis auto ostsid? Soovin õnne...!“

Hr. O.: „Mis sa räägid. Mul pole ju autot!“

Hr. P.: „Noh, mis sa siis nii kirud selle bensiniiga?“

Hr. O.: „Mul on ju „välgumihkel!““

Must Albatross, 13. a.

N.

Ahja

KAVAL HAIGE

Haige küsib arstilt oma nina jaoks rohtu. See avab ühe pudeli ja hoiab haigel nina all: „Nuusutage, siis olete terve.“

Sellest kiirest mõjust üllatunud, küsib haige, et palju tal maksta? „Viis krooni,“ lausub arst. Haige võtab taskust viiekroonise, lehvitas seda arsti poole ja ütleb: „Nuusutage!“ Siis paneb ta raha rahulikult tasku ja lahkub.

A. Tevan, 12 a.

N.

Tuudi.

VEIS ON AUS.

Lugu juhtunud okupatsiooni päevil. Talumees tuleb lehmaga. Teda peatab saksa soldat ja küsib: „Ausweiss?“ (isikutunnistus). Talumees, kes ei saa aru saksa keelest, mõtleb, et küsitakse, kas veis on küllalt aus ja vastab: „Veis on aus küll, aga põhu puuduse pärast peab ära müüma.“

KOOLIDE VÕISTLUS

Möödunud aastal tekitas KOOLIDE VÕISTLUS „Opilaslehe“ tellimiste rohkuses õpilaste ja koolide vahel elevust. Sama võistluse kuulutame välja ka tänava (jällegi väärtuslike auhindadega).

Võistluse käigu kohta avaldame edaspidi igas numbris teateid: kuidas on tellimistesse isikuskil koolis.

ÕPILASED, AIDAKE KÕIK KAASA, ET JUST TEIE KOOL VÕIDAKS VÕISTLUSE, et just Teie koolis oleks kõige enam „Opilaslehe“ lugejaid, mis näitab, et see kool sammub ajaga kaasa ja omab kõige enam vaimlist aktiivsust.

Koolide võistluse võitjale on auhinnaks

LAUALIPP marmoralusel

ja palju teisi väärtuslikke preemiaid.

Toimetuse ja talituse: Tartus, Võidu 10. O/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Opetajate Liit. „Opilasleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1,50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0,75; (10 nr.) — kr. 0,50; (5 nr.) — kr. 0,25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 5 s. mm. Trükkikoda J. Mällo, Rüütli 4, Tartus, 1937.

Opilaslehe

kupong nr.

4